

ALABASTER

Kristjan Rakar

Vse je bilo v zraku. Kot bi pozabljalo, se je sanjavo vzdigovalo v tisto žarenje nekje zgoraj. Kot bi pozabljalo svoje breme pomembnosti, se je pretapljalo na izdih. Nočna rosa, poležena in v svežem počitku, je ravno začela pokati, polzeti, se solziti ob nenadnem jutru. S pisanimi rutami poveznjene sivkaste glave so sklonjene pod svojo lastno težo kimale v črnem ritmu – starke so kot neme pričevalke potovale po ozki makadamski poti, njihova preperela usnjasta koža pa je pokala, kot se tre zaobljuba v skušnjavi, ko so se vračale od zgodnje maše. Pod težkimi krili so tovorile prihuljeno, natrgano noč, katere izgubljeni, begajoči senčni vazali so za seboj kot kakšna avstro-ogrška lokomotiva dvigali postani prah, da je v meglicah puhtel v jasnino. Nenavadna, tiha vročina se je nevidno plazila po tleh, brisala stopala in vse privzdigovala nekam gor. V navidezno brezbriznost zagrnjene starke so postajale le hipen privid v zraku. Divji poljski maki so stegovali svoje pecljate vratove, in ko so jih oplazile porcelanaste goleni, so se razpočili ter raztrosili svojo breztežno cvetnino, da je potem začarana lebdela naokoli.

Trepetajoče metulje je v zanosu poganjalo nekam v višave. Vse, vse je bilo v zraku; bilo pa je še nekaj.

Bila je bežna slutnja, ki je opažena takoj zamrla in se v prep-lahu razpuhtela drugam. Bila je povsod, le na dosegu roke ne. Če bi zamižal, bi se svetloba zastrla, če pa bi veke stisnil še bolj, bi lahko slišal govorice. Nekakšna neizpodbitnost je bila v tej slutnji, nekakšna neizbežnost, ki je zdaj porajala le še zamolča-no pričakovanje. Pa vendar je včasih tako jasno vzvalovilo prek četice otrok, da bi se človek lahko zasmel. Nekatero je zaradi vsega tega prav razganjalo, da so vrešče skakali preko jarkov ob straneh poti in z norimi kretnjami brezobzirno kazali v vse smeri. Večina pa jih je vseeno tiho šepetala, te norce prizaneslji-vo motrila ter se vsake toliko komu nasmehnila izpod resnega čela. Navidez je bil to le še en vsakdan, pot k preduri. V resnici pa, če te njihova razigranost ni zavedla, so bila njihova stopala zabrisana in čudno so lebdeli na tisti medli vročini. Kdo bi si lahko mislil; kdo bi tega jutra torej sploh lahko slutil, da bi lah-ko vendar tam nekje zadaj na repu kolone prav ona izginila. Oni gotovo ne. Oni še najmanj.

Izginila je, ni pa se izgubila. Tega dne je bila bolj počasna. Radi so rekli, da zna biti muhasta in tako je zdaj pač izginila. Ko jih je opazovala, kako se porazgubljajo v še neprebujeni daljavi na drugem, senčnatem koncu polja, je za hrbtom vse jasneje čutila šumečo samoto. Sedela je na tankih bezgovih vejicah, preplete-nih z žičnato vrtno ograjo, prhutala in radovedno piskala. Male siničke so se prebujale, kot se odpirajo travniški cvetovi. Nekaj domačega in toplega je bilo v tem vršenju. Tukaj se ne bi mogla izgubiti, na tej poti nikoli. Bila je nekoliko ovinkasta, vegasta, naluknjana, a povezovala je dve vasi, ki sta bili v resnici ena, in ljudem je sčasoma prirasla k srcu. Vzdeli so ji ime in postala je verjetno edina ulica daleč naokoli: Devci. Po Devcih se nisi mogel izgubiti. Lahko pa si zašel po svoje, lahko si se zahodil.

Obzirno je stala daleč proč, medtem ko so starke po kapelici trudoma razstavljale pisano cvetje ter ga meštrale kot razgrete glave skuštranih vnukov. Kljub njeni vljudnosti pa so se prav očitno obračale proti njej in jo sumničavo merile, s hrbti pa zakrivale Devico, kot bi jo hotele med preoblačenjem zavarovati pred vsiljivimi pogledi nespodobnežev. Ena je potem iz zapraščenega kota potegnila škatlico vžigalic in prižgala debele sveče ob njenem vzožju. Nekaj časa so se še prestopale in šepetale, zatem pa naglo odšle. Ona njihovega nelagodja ni zaznala. Verjetno je bila tega dne nekoliko zasanjana ali pa po svoje celo lenobno otopela. Malo je bila res izgubljena. Verjetno je vstala slabe volje, ali kaj.

Oklepala se je praznega cvetličnega lonca in z lisastimi očmi črne zemlje bolščala v prazno, ko so hitele stran.

Misli so se ji motovile in veselo odzvanjale po glavi. Čakala je, da bi se posedle, kot ribe v mlaki, ki naenkrat ležejo k počitku in zalebdijo, a zgodaj jutraj to preprosto ni bilo mogoče. Vsakdan ima na vasi začrtano zgradbo, v kateri lahko misli začnejo odmirati šele po obratu poldneva, ko se začne telo po kosilu mastno razlezovati.

Četudi se kljub poskušanju in čakanju ni mogla popolnoma umiriti, pa je bilo polje zdaj vsaj povsem prazno. Starke so se porazgubile v vas, četica otrok je poniknila v senco, zvon je nehal odbijati konec maše ali pa ga je utišal veter, ki je vlekel in hlatal v njen hrbet. Še enkrat se je ozrla prek ravnega polja, nato pa vendar negotovo stopila naprej.

Pogled je dvignila šele čisto ob kapelici. Na hladnem podstavku, pregrnjenem z vezenim prtom s čipkastim obšitkom, so se solzile razplamtele sveče, da se je po majhnem prostoru obračala njihova rdeča, dimasta svetloba, ki je do grla ostro vonjala po zadahu gostega kadila. Olnati hlapi so se rosili po snopastem vencu bršljanovega listja, ki je bogato visel z mize

ter uokvirjal cedeče kupčke brstečih mačeh, lonce škrlatnih krizantem, nasade sivk in razraščajočih se orhidej. Sredi njih se je dvigovala v valovit alabaster ogrnjena Devica. Njen pogled, blag in razumevajoč do slehernega prišleka, se ji je nasmihal v vzajemni skrivnosti. Mehke ustnice, zadržujoč spev tolažbe. Roke, razprte, vabeče v poln objem. Na tančici lepa krona.

Deklica jo je od spodaj zamišljeno pogledovala. Pred temi čakajočimi rokami ji je bilo nerodno in ni povsem razumela, kaj se od nje pričakuje. Še enkrat se je ozrla po polju za seboj in še kar je bilo prazno. Potem je pokleknila in pustila, da ji je težki lonec iz žgane gline zdrsnil na tla pred piedestal. Ko je tam obmiroval, se je sunkovito odmaknila za korak nazaj in motrila njegovo postavitev. Spet je dvignila pogled, skušala z njim nerodno vrniti ponujeni objem, da jo je ob tem obšel gladki duh tistih prepognjenih kamnitih gub, nato pa, ko je čutila, da je tam, vanje zašepetala nekaj zadušenih besedic.

Obrnila se je in vsa zardela odšla po potki za svojimi izginulimi sošolci. Zdelo se ji je, kot bi ji od tistih nekaj besed stisnjene prsi žarele, vrat pa otekel in tako oteževal dihanje. Nekje sredi polja se je ozrla. Tisti nežni pogled se je zdaj zdel zmeden in upadel, v objem vabeče roke pa uplahnele. Po glavi ji je zamotavilil dvom.

Zagledala ga je takoj, ko so obšli ovinek, v katerega se je globoko zažiral vogal nizkega hleva, prekritega z razpokanimi sivimi strešniki in grudastimi izrastki mahu. Iz drobnih luknjic njegovega drobečega belega ometa je tršast plevel poganjal povsod, razen okoli črne line z vkovanim medeninastim križem, iz katere je kot iz lovčevega kotla lenobno puhtel vroč, kiselkast dim. Niso se mu izmikali in nevede jih je zibal v hipno omotico. Vsi so težili proti dvorišču in skupino od zadaj potiskali naprej, pri tem pa pazili, da so njo ohranjali na čelu. Šole je bilo konec

in kot po navadi so že zamujali na verouk, njo pa je gnalo naprej tako čudno, kot bi zamujala le ona sama.

Kdo bi vedel, koliko časa in sploh zakaj je čakal tam na župnijskem dvorišču. Njuna pogleda sta se takoj staknila. Kar stal je, sam, pod s tlakovci ograjeno cvetočo lipo. Njegova suha, mršava postavica z na kratko pristriženimi lasmi in v ponošenem puloverju starejšega brata ni kaj dosti obetala. Pogledal je vstran, zardel pa nič kaj dosti. Nekako nedoločljivo, patetično je vzdignil roko in ni bilo jasno, ali je to neroden pozdrav, sprejem ali vabilo.

Gneča se je nato nenadoma razpustila in tista rukajoča, mutasta sila za njo je skrivnostno obnemela. Deklica je obstala, zrak, na katerega se je naslanjala, pa se je začel redčiti. S travnikov je zapihljajal veterc in pred očmi se ji je prozorno zavrtelo. Tišina je zašumela in pogledi so se ustavili na njej. Spomnila se je tiste goščice dima v svojih nosnicah in ustih in očeh in postalo ji je slabo in stopila je naprej. Postalo je boljše. Otroci so se smejali tja v en dan in začeli izginjati v mrakobno učilnico župnijskega doma. Gledala je za njimi, gledala, kako se zrak redči in piskajoče uhaja skozi šivankino luknjico v prostoru. Med vsemi drenjajočimi se in gomazečimi telesi je stala zajetna temna postava. Gospod je z majcenimi črno svetlikajočimi očesci zrl skozi očala nekam preko njene glave, nekako proti začetkom borovega gozda na griču v daljavi. Potem, ko je nekaj trenutkov tako stal, je za otroki izginil še sam.

Onadva pa sta obstala ter gledala drug skozi drugega. Ona se je zganila prva. Ko je ugotovil, da se mu približuje z blagim smehljajem, se je zdrznil, in ko se je s hladnimi prsti nežno dotaknila roke, ki jo je prej iztegnil, bi ga skoraj obšla groza. Svetlo rožnato (lilijasto) je zardel v obraz, čeprav ga je še kar obračal vstran. Slišal je njeno plitko, prazno dihanje. Obrnil se je in vstopila sta v drvarnico, obžarjeno s soncem, ki je pronicalo skozi špranje.

Prah in dehteča žagovina sta plala v rumenem soju in se lesketala. Ob daljši stesani steni je bil skrbno zložen usahel kup bukovih drv, nad njim pa razobešene ročne žage različnih velikosti in sekirica. V kotu je bil nametan nepregleden kup orodja, deloma zloženega v rjasto samokolnico, deloma po zbiti zemlji na tleh. Spredaj je bilo plesnivo, čokato tnalno. Na drugi, prisojni strani je stala široka delovna miza z nekaj zatesnjenimi lonci barve, ki jih je previdno prijel in postavil na tla. Potem je obstal, naslonjen na mizo tako, kot bi z njim v prostoru ne bilo nikogar drugega. Plašno se je obrnil, ne da bi jo pogledal, in drhtečo roko položil na njen bok. Prostor je bil tesen, in kot bi se naenkrat še bolj skrčil, je stala tik ob njem, da se je duh žagovine med njima nevzdržno oslajal.

Oprijem se je okreпил in nenadoma jo je dvignil. Za trenutek je zabingljala s petami, nato pa jo je položil na umazano mizo. Nekam se je smehljala. Splezal je k njej, ni pa se zavedal, da je pri tem čudno stokal. Ko ga je videla zleknjenega ob sebi, nepremično zročega v strop, se je na hrbet spustila še sama.

Dotaknila se je njegovih las, kar ga je dokončno zmedlo, pa vseeno se je zganil in se nagnil nadnjo. Opazovala je njegove lase in jih božala. Zbral je ves pogum, položil dlan na njen gladki marmornati trebuh, ona pa jo je s komaj občutno gesto premaknila k svojim lasem, da se mu je od začetka zdelo prav smešno, kako se tam držita za glavi. Nekaj časa sta tako ostala. Začutil je, da ima kostanjeve lase. Gladke, svilene, komaj občutne, mehke, kostanjeve. Tega ni več vzdržal in izvil se je iz njunega skoraj objema, čemur pa ona tudi ni nasprotovala. Vstal je in se začel sprehajati po drvarnici od stene do stene, ona pa je ležala kot naplavljen, nasmehljana riba.

Čas se je negibno raztegoval čez okvirje, pljuskal čez robove, prah in žagovina sta dišala, žarela, se lesketala. Poskusil je še enkrat, pa je hitro ugotovil, da se mu bo od tistih poldotikov in

kostanjevih las slej ko prej zmešalo. Vse bolj odločno, vse težje se je nagibal čeznjo, dokler je ni skoraj cele prekril. Ko se je že zbal, da jo bo zadušil, so se od nekje daleč zunaj iznenada zaslišali glasovi. Zdrznil se je. Poskusil je ujeti njen pogled (ni bilo jasno, ali mu je uspelo) in jo s prsti še vedno med njenimi lasmi poskusil vsaj poljubiti.

Zasukala je obraz, da se je z ovlaženimi vijoličastimi (petunijastimi) ustnicami dotaknila njegovega pregretega lica, in komaj slišno zašepetala nekaj zaupnih besedic. Vrat ji je otekel, prsi so ji zažarele. Videla je lahko le še našobljeno zajčjo ustnico in zasmilil se ji je. Nasmehnila se je.

Med lasmi je nekaj začutila. Iz rosne prhe jutranje meglice se je izvil dotik in začel trditi. Dan se je prevesil. Nekaj, neka besna žival je bila med njenimi lasmi, ki je vlekla in cukala, da jo je začelo nekje na koži grdo peči. Potem so vrata na tečajih škripaje zanihala, zlati žar iz špranj je izparel ter sladki duh prahu in žagovine se je izčrpan razredčil do čistega, razvodenelega ničā.

Zaslepilo ga je. Z zabuhlim obrazom se je kujavo skobacal z nje in obstal sredi prostora. Njegova ramena so bila sključena, tako da mu je med lopaticami zrasla grba osramočenosti. Z laktmi si je brisal viseče zaslinjene ustnice in sluz razmazoval po že tako umazanem puloverju. Zatekle, klavrno solzave oči, zbujene iz nespečnosti, so izdajale zgroženo trmavost v pričakovanju krivično podane, v postranski resnici pa verjetno pravične obsodbe.

Zaslišala sta se vesel smeh in vzklikanje, zdaj bodreče, zdaj menda spet zajedljivo. Zmedlo ga je, ganilo pa še ne. Ko se je privadil na zrak in svetlobo ter se je nekaj v njem odcepilo, jih je vse opazil nakopičene pred vrati in na dvorišču okoli lipe. Njegova podoba jih je očitno strašno zabavala. Zvlekli so ga ven kot odvečno jagnje z žrtvenika in ga trepljali, kot bi mu belo dlako

mazali s kepami oljnate krvi. Navidez se je sprostil in še njega je začelo siliti v kolcajoč, pretresen smeh, napojen s pogoltnjeno tesnobo. Sklanjal je pogled, od razburjenosti rdeče žarel in se ves tresel, ko so ga vroče objemali, celo dvigovali na plečih, da je s petami prosto bingljal v zraku. Tisti, katere je že prej razganjal od nestrpnosti, so si drug za drugim slačili majice in vrešče tekali povprek, se zaletavali drug v drugega in se podirali na tla, ostali pa so se prostodušno hihitali njihovim ekscesom zburjanja pozornosti.

Tedaj je iz drvarnice prišla še ona ter zadržano obstala na pragu. Vijoci se kodri sape so ji gubasto valovili raztegnjeno srajčko, kot bi pravkar prebujena stopila na verando v polni dan. Zbegana in povsem zgubljena se je ozirala po dvorišču. Skoraj naključno je ujela fantov pogled. Njegove oči so odsevale okolico, vanjo pa niso ničesar prispevale. Brezglasno se ji je smejal, kot bi poleg drugih in sebe hotel še njo prepričati o blišču dogodka. In če je to bilo res, potem je moral izhajati zgolj iz čistega ljubeznivega usmiljenja, kajti to, česar se je tam na pragu oklepala, je v resnici postalo popolnoma in dokončno postranskega pomena.

Drugi so se je razveselili in prešel jih je nov val navdušenja. Tedaj je nekdo porogljivo padel na kolena pred fanta in vzkliknil: »Rihard Tretji!« Pritegnili so mu še ostali in poskušali poustvariti nekakšno svatbeno povorko, oponašati slavnostno hojo družic ter drugih visokih gostov, pa jih je neposrečenost vsega skupaj še bolj spodbodla k dobri volji. Nič ni kazalo, da se bodo kaj kmalu naveličali. Okoli izvoljenca so se zbrali v približek kola, vključili celo najmanjše, sramežljive deklice in pozvanjajoče peli.

Postajalo mu je že skrajno nerodno, ko so od vrtenja in vročega zraka vendar postali utrujeni, začeli posamezno odpadati od kroga in se opotekati v zavetje lipine sence. Končalo se je, ko

so nekoga boksnili v ramo in ga razglasili za Riharda Četrtega, da se je ta razhudil, in kmalu so se lovili, da bi ugotovili, kdo bo prevzel štafeto in naslednji zakraljeval. Z dvorišča so po Devcih stekli med polja. Razbežali so se po travniku, pri tem pa iz trsja ob stojećem potočku pregnali par čapelj, da sta vzdraženo zaplahutali s širokimi krili in se elegantno dvignili tja gor v zrak. Za njima se je pognalo spuščeno vaško ščene, razburjeno od vsesplošne gonje.

Kar tako je naenkrat ostala sama. Stala je na lesenem pragu in se počutila desetletja postarano. Stala je z zakisanim telesom. Stala je z resnim, brezčutnim, upadlim obrazom, ki bi lahko pomenil kar koli, v resnici pa je pomenil predvsem utrujenost. Nepremično je zrla v daljavo in rahlo stiskala oči, kot bi ji misli uhajale iz glave. Ob župnišču se je nekaj zganilo in pogled ji je brezvoljno zdrsnil tja. Gospodova črna postava se je v plašču majala čez dvorišče. Temno, razumevajoče jo je pogledal čez ramo in sam pri sebi kratko odkimal, potem pa izginil za vogalom. Lipa je šumela po praznem dvorišču, njena krošnja v vetru, kot bi glava na vratu lovila ravnotežje. Bori tam daleč so šumeli. V njeni glavi je šumelo. Misli so ji skozi luknjico uhajale iz glave. Na praznem dvorišču je bila sama in bila je utrujena.

Med njimi se je pojavila kar naenkrat, kot po čudežu, pa ni tega nihče zares opazil. Nakopičeni so bili v prijetni senci kapelice in počivali. Tisti, ki so se prej najbolj razdivjali, so zdaj ležali v še kar rosni travi in pihali v male trobentice. Druga skupinica fantov je posedala na betonskih stopnicah, ki so vodile do piedestala, in po njih kotalila kroglice iz stopljenega voska sveč. Nekaj deklet je sedelo na tleh. Opazovala je, kako so druga drugi pletle ohlapne kitke, jih nato nezadovoljno razdirale in poskušale znova, si gladile lase in jih kar tako, brez razloga božale. Ko je obstala ob njih, so se nekoliko razmaknile, da bi se jim

prav zlahka pridružila, ena pa se ji je mimogrede celo prijazno nasmehnila, kot da ne bi temu pripisovala kakšnega posebnega pomena. Vrnila ji je nasmeh, a ta nanjo že ni bila več pozorna. Sproščeno so čebljale naprej in se božale. Tudi ko je odšla naprej, se ni zdelo, da bi to opazile. Ali je bila ali pa je ni bilo, oboje se je zdelo enako samoumevno.

Počasi je šla dalje. Zrak je bil redek in njeno telo je lahko čezenj drselo samo od sebe. Tam so fantje trobentali na nabrane cvetove, ki so jih že čez nekaj let zamenjali za cigarete. Sedeminpetdesetke. S pokrčenimi koleno in rokami, spodvitimi pod glavo, so ležali na hrbtih. Gledali so v nebo, zasanjano, zamaknjeno. Pripovedovali so si razne šale, poslušali pa se niso zares, in hahljali so se, še preden je bilo konec vica. Nekoliko stran je ležal in se reže slinil tisti zanemarjeni pes, ki je prej gonil vzdraženi čaplji. Ko je vanjo uprl svoj neumni pogled, je opazila, da nima ene od sprednjih tac. Garjav je, je rekel eden od fantov, ne da bi odmaknil pogled z neba. Zdelo se je, kot bi ji v mislih prebral, da se ji bo ščene zasmililo in se mu bo približala ter jo je zato opozoril. Ampak ne, zmotil se je – ne bi se mu približala. Iz glave so ji ušle že vse misli.

Tam ob stopnicah je bila še zadnja skupina otrok, med njimi pa tudi on. Nekako brezvoljno, z glavo, naslonjeno na roko, je opazoval, kako so drugi kotrljali tiste voščene frnikole po stopnicah, dokler se niso ustavile na zemljenih tleh. Eden od teh ji je pokimal, drugi se ji je izpod čela bežno nasmehnil. Stala je, kot bi čakala. Komaj je sploh lahko ozavestila, da zares nekaj čaka, kaj šele, da bi vedela, kaj točno bi to lahko bilo. Od te čudne nedoločnosti se ji je zavrtelo. Vroči zrak se ji je zadel grozno redek in grlo se ji je začelo sušiti. Njeno dihanje je postajalo hropeče, a hkrati ostajalo tiho in plitko. Izgubljeno se je razgledovala naokoli. Eden od fantov je to opazil in se ji spet nasmehnil, drugega pa se ni zgodilo nič.

Zmedena in potrta se je obrnila stran. Iznenada se ji je v grlo naselil gumast cmok in jo silil k hlipanju, kar se ji je zazdelo strašno neumno in neprimerno. Po trebuhu jo je začelo neusmiljeno črvičiti. Nepremično je stala in čakala, da bi minilo, čudno pretakanje in cedenje kislin med različnimi membranami in zaklopici pa se je, nasprotno, začelo sprevačati v prave krče. Popadla jo je slabost in nenadoma jo je obšlo srhljivo spoznanje. Tista žival, ki je prej v drvarnici trgala njeno lasišče in ji cukala lase, prej mehke kostanjeve, zdaj prepotene in zlepljene, je nekako prišla v njeno notranjost. V njeno čisto sredino. Saj ni mogoče, je pomislila, nakar jo je preteče zgrabilo, stisnilo in jo prepognilo v dvoje, da je komaj ostala na nogah. Objemala se je prek prsi, da se ne bi razsula, oči ji je zalila slana voda. Oči črne zemlje, ki jih je zdaj vendar dvignila tja gor.

Sveče so že davno dogorele, njihova kužna rdeča para se je že davno porazgubila. Kapelica je bila tiha, mirna, v zraku je lebdel mrtvi prah, kot bi se posedal že stoletja. Skozi zbledeli vitraž se je od strani bleščala naravna rumenobela svetloba. Sredi barvitega venca cvetja in zelenja se je dvigal kip Device. Gube alabastrskega ogrinjala so bile izklesane natančno, a mor-da nekoliko preveč na široko. Predolge roke naj bi se stegovale v pozdrav ali objem. Trde, kamnite ustnice naj bi bile mehke. Prazne oči naj bi bile milostne. Na vrhu lepa krona. Spodaj cvetlični lonc. Kako nenavadno – se ji je zazdelo – prazen je.

Prav počasi se je odvlekla naprej, kot bi hotela prehiteti svoje lastno telo. Po stegnih jo je mravljinčilo, jo hotelo omrtvičiti. Zasanjano je zrla v kronico, medtem ko ji je telo trzalo in se krotovičilo. Zelo počasi se je vzpenjala po stopnicah. Mimo nje so drvele voščene frnikole, kot odkruški z ostrega vrha gore preteče opozarjajo plezalce, da se še lahko obrnejo. Višje ko je bila, bolj je bil zrak redek. Bolj je prah lebdel. Bolj je vse lebdelo.

Njeno utrujeno telo je zaostalo, sama pa se je oprla na piedestal in se stegnila, kolikor visoko je mogla. Dosegla je le ramena. Bila so hladna in kamnita. Višje. Krona je lepa. Krči so jo zaustavljali, da se je morala cela napeti. Nič je ni več ubogalo, sama pa je segala višje in višje in potem se je nekaj strgalo, razcepilo. Nekje v boku je morala popustiti neka mišica, da se je v svoji votlini zleknila kot želatinaste piščančje prsi. Ostra bolečina jo je zvezala, jo kujavo vlekla za gležnje, tista žival notri je besnela kot nora in škrbavo grizljala krvaveče tkivo. Čutila je, kako se v njej spet dviga tisto neumno ihtenje. Začela je polzeti nazaj dol, ko se je ponovno nekaj strgalo, razcepilo in zrak se je razredčil in postalo je lažje. Dosegla je mrtve alabastrske lase. Ne. Višje. Krona je lepa. Potem je votlo počilo.

Prišla je gor. Bila je na piedestalu. Gibanje je bilo tako preprosto, vse je bilo tako breztežno. Pred njo je bil mrtev obraz s praznim pogledom in zajčjimi ustnicami. Dihala je vanj in imelo jo je, da bi ga trdo poljubila. Pozlačena krona se je zdela majhna za tak obrazek. Po straneh je imela vdelenih nekaj majhnih koščkov barvitnega stekla. Zgoraj so se dvigovali majceni loki, posuti z bunkicami in drugimi bleščečimi okraski. Bila je zelo lepa. Previdno jo je objela z obeh strani, kot bi iz slapa zajemala vodo. Le napol se je je dotaknila s svojimi toplimi prstnimi odtisi.

Spodaj je nervozno završalo. Pogledi v drhtečih zrklih so se začeli dvigati, kot bi se nebo nenadoma začelo temniti in pripravljati k nevihti. Kot bi zavel veter, nasičen s ploho.

Dotik pa je otrdel. Spodaj je slišala prasketanje in gosto šumenje, dotik pa je postajal vse resničnejši. Bilo je hladno, gladko. Vse je lebdelo, vse je bilo breztežno, krona pa se ni premaknila. Zakaj se ne premakne? Zakaj ne lebdi? Spet je začutila utripanje trgajočih krčev, spone kit in krvavečih mišic. Začela je polzeti dol proti vse gostejšemu šumenju in trepetanju. Tega

ni zdržala. Popadel jo je bes in srdito je sunila v zrak. Polje je samevalo. Presušeni potok se je razkrajal in zaudarjal po gnilem. Bezgovi cvetovi so pokali od suše. Žehteča zemlja je hropela. Led je razpokal in se prebil.

Vzdušje spodaj je bilo mračno. Ni bilo divjanja, laježa, bilo pa je sikanje. Slinavo sesljanje. Grozeče opletanje z jeziki, pljuvanje nerazločljivih psov in tihih, zdrizastih zmerljivk. S hrptom je bila obrnjena proti njim. Bila je sključena, prepognjena tako, da je nekaj skrivala in to jih je najbolj zmotilo. Zmotilo je tudi njega, a vseeno nekoliko drugače, bolj zbudlo in potem tudi prebodlo, da je šel za njo. V daljavi je slišal tiho, plitko hlipanje, le še to tiho oddaljeno ihtenje in nič drugega, in oddaljeno je ostalo tudi, ko se je približal. Tam daleč pred seboj je videl njeno suhljato, lahno trzajoče telesce, mehke pegaste roke. Oh, zdaj je že vse videl, vse mu je bilo pri priči jasno. Prav nerodno slabo je skrivala tisto svojo stvar, od katere ga je zmrazilo po celem telesu. Bilo je grozno, bilo je ogabno, a osredotočil se je na ihtenje in nekako vendar pristopil, četudi se je vse v njem upiralo.

V rokah je imela glavo Device. Kot za roge jo je držala za zlate kronine loke, ki pod sunkom niso popustili. Otopelo je boljčala v to nenavadno, nemogočo reč in s praznimi mislimi si je nikakor ni mogla obrazložiti. Ni popustila krona, popustil je vrat. Alabaster je mehka kamnina. Ona pa tega ni mogla doumeti. In tako bi verjetno obstala za večno, če na rami ne bi začutila ostrega, zbadajočega dotika. V glavi ji je v istem trenutku zašumelo, piskajoča vrtoglavica se je vrnila, pred očmi ji je vrelo zablješčalo, zasukala se je, malodane pričakujoče, malodane upajoče, tedaj pa je, kot bi svojo nalogo vendar dokončno opravila, kamnita glava nežno spolzela iz ledenega primeža, se otresla krone in prav počasi padla dol v prazni cvetlični lonec, kjer se je raztreščila in razpršila prah vsenaokoli.

Kako zdaj od spodaj ne bi slišala brezumnega vreščanja, groze, bežanja. Zdaj je bilo to treba sprejeti. In bilo je oglušujoče. Onadva pa sta se plitko gledala s te čudne, nemogoče razdalje. Razumel je, da ga čaka, da se mu bo v očeh zakisalo, ga omrtvilo, da bo živalsko zavreščal in pobegnil. Zdelo se je, da ga k temu s svojo starikavo postavo in od potu zlepljenimi kostanjevimi kodri kar izziva. Res je le stežka ostal na nogah, se zadržal, da ni pogledal dol, v lonec, kjer je bil prepad. Potem je vendarle spustila vrtajoč pogled. Zamišljeno se je razgledala po neredu. Za trenutek se je zdelo, da se mu bo bolešno nasmehnila, rekla »Verjetno zdaj nima več smisla, kaj?«, pa ji je očitno zadoščalo, da se je tako le zazdelo.

Senca so se mu potila, brada se mu je tresla, ustnica drhtela – ni se premaknil. Vendar pa je čutil, da še ni konec, da tiste raztreščene glave ne bo začela pospravljati, pometati, čutil je, da skriva še nekaj in to ga je zbadalo kot ostra bucika. Še zadnjič se je zasukala in si lépo kronico nadela. Se mu je le zazdelo ali je njen izmučeni, spačeni, ogabni obraz preletela senca nekakšnega obupanega, nizkotno patetičnega zadovoljstva? V nič ni mogel biti več prepričan. V njegovih zasukanih beločnicah je zdaj iskala odmev. Odmev tistega, kar mu je nekoč povedala. Nekoč zaupala. Iskala je odmev tistega ne. Odmev tistega ne še. Iskala ga je v njegovih beločnicah. Zasukanih. Praznih beločnicah. Iskala je njegov odmev. V njegovih praznih, zasukanih beločnicah. Belih beločnicah. Iskala je njegov prazni odmev. On pa je zaslutil obtožbo, da jo je naredil devico, in tega ni vzdržal. Zavreščal je in pobegnil.

Zvečer v kapelici ni bilo več niti sledu tega dogajanja. Ploščice so bile pometene, vitraž izmit prahu, cvetje zamenjano. Čez obglavljeni kip je bila vržena zasilna pletenina, ki pa je nerodno spominjala prav na mrtvaški prt. Sveče so vzneseno žarele in v pozni mrak buhtele gost, sterilen dim, kot bi želele

razkrojiti še poslednjo jedko umazanijo, ki je skrivnostno obvisela v zraku, se vanj zažrla in ga navzela. Trpko, zamolklo pogorišče.

Starke so poklekale na razbolela kolena, v divji molitvi vile roke z rožnimi venci, stokale od prizadejanih duševnih bolečin, krvavo jokale in preklinjale brezbožno pregreho. Kipu so se opravičevale, ga mirile in moledovale za nemogoče odpuščanje izgubljenemu človeštvu. Pri svetem Lovrencu je zvonilo. Ravno so se bile vrnile od večerne maše in že tam jih je gospod razdražil s svojo čudno odsotnostjo, počasnostjo med obredom. Prepričane so bile, da je nekaj v zraku, neka hudobna skrivnost. Čutile so jo v kolenih.

Muhe so bile nizko in obletavale vse, kar je bilo živega, kakor koli smrdečega po toplem. Cela vas je bila nemirna. Luna je bila visoko. Nedeljska noč bo ena tistih belih in nespečnih. Oče, mama sta se ljudem smehljala in jih tolažila, da je bila vedno muhasta, da je vedno rada za kak dan izginila, kot se je tudi rada šla skrivalnice, ko je bilo tega vsem najmanj treba, tako da ni treba nič kaj preveč skrbeti. Tisto noč ju je v postelji premetavala krčevita tresavica, kot bi se vanju naselila besna žival. Zjutraj sta bila povsem onemogla in čeprav so ju o vsem tem še kar spraševali, sta skrivnostno obnemela. Ko so se vračali od njiju, so poročali, da nista čisto pri sebi. Da sta nekam zamaknjena.

Spomin nanjo se mi včasih vrača. Kar sam, od nikoder: od vonja po razlitem bencinu v garaži, od pljuskanja vodometa na mestni tržnici, od dolgotrajnih poročil na televiziji, od nočnega pokanja pločevinaste strehe pesjaka, od hrumenja zadnjega vlaka, ko že ležim v postelji in me tako obdrži v polsnu. Dnevi nemoteno tečejo. Na zunaj se ni nič spremenilo, morda je to najhuje od vsega. Vse je isto, vse se zdi samoumevno. Kaj mi torej sploh še preostane? Za mladeniča, ki med vse ali nič

izbere nič, je prepozno. Povedal pa bom to: ko sem šel tistega večera mimo tiste žareče kapelice, obdane s starkami, se mi je nekaj zazdelo. Hudo mi je bilo od vsega njihovega preklinjanja, pri sebi nisem imel še nič razčiščenega pa tudi nikoli pozneje pravzaprav. A tam notri, na piedestalu, pod pletenino, ne vem, zazdelo se mi je, da se je nekaj svetlikalo. Nekaj takega kot pogled. In vsakič, ko grem zdaj spet mimo, nejeveren ugibam, ali je to res to. In tako zdaj hodim po svetu s prepričanjem, da je tam mogoče vendar nekaj bilo. Nekaj komaj opaznega, nekaj skrajno osamljenega, pa vendar ... Tega nisem še nikomur zaupal, o takih stvareh se ne govori. Ampak jaz sem v svoje prepričan.

Oni pa je niso videli več. Prepričani so bili, da se bo nekoč vrnila in ji bo takrat odpuščeno. A videli je niso več. Sveče pa so gorele. In v tisti cvetlični lonec je nekdo zasadil pelargonijo.